

KÚRIA

Bfv.II.415/2014/9.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év október 15. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védői és az V. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványokat elbírálva a Jászberényi Városi Bíróság 7.B.565/2008/309. számú, illetőleg a Debreceni Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Bf.148/2012/57. számú ítéletét II. rendű és V. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Jászberényi Városi Bíróság a 2011. október 28. napján tárgyaláson meghozott és kihirdetett 7.B.565/2008/309. számú ítéletével

- II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntetében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (6) bekezdés b) pont], 2 rendbeli felbujtóként elkövetett adócsalás büntetében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] és 1 rendbeli felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. §), ezért a II. rendű terheltet - halmazati büntetésül, mint különös visszaesőt - 3 év börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte, továbbá elrendelte egy korábban vele szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtását, megszüntette egy korábban vele szemben kiszabott másik szabadságvesztés kapcsán alkalmazott

feltételes szabadságot, kimondta, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható;

- V. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (6) bekezdés b) pont], 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett adócsalás büntettében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] és 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. §), ezért az V. rendű terheltet - halmazati büntetésül - 2 év 10 hónap börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A védelmi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék a 2013. november 27. napján tárgyaláson meghozott és kihirdetett 2.Bf.148/2012/57. számú ítéletével a II. rendű és az V. rendű terheltet tekintetében megváltoztatta az első fokú ítéletet:

- II. rendű terhelt cselekményeit 2 rendbeli csalás büntettének [2012. évi C. törvény (a továbbiakban: hatályos Btk.) 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont], 1 rendbeli felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntettének [hatályos Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] és 1 rendbeli felbujtóként elkövetett hamis magánokirat felszánálása vétségének (hatályos Btk. 345. §) minősítette,

a II. rendű terhelt szabadságvesztés-büntetését 2 év 3 hónapra enyhítette, továbbá mellőzte a korábban vele szemben kiszabott szabadságvesztés kapcsán alkalmazott feltételes szabadság megszüntetését;

- az V. rendű terhelt cselekményeit 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettének [hatályos Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont], 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének [hatályos Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] és 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felszánálása vétségének (hatályos Btk. 345. §) minősítette,

az V. rendű terhelt szabadságvesztés-büntetését 2 év 2 hónapra enyhítette, továbbá megállapította, hogy esetében a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap;

egyebekben mindkettőjük tekintetében helybenhagyta az első fokú ítéletet.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen felülvizsgálati indítványt nyújtottak be a II. rendű terhelt védői és az V. rendű terhelt.

1) A II. rendű terhelt védői a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontját, illetőleg a Be. 373. § (1) bekezdés II.d) pontját megjelölve nyújtottak be felülvizsgálati indítványt kizárt védő folytán a tárgyalás olyan személy távollétében megtartása miatt,

akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező, hatályon kívül helyezés és új elsőfokú eljárásra utasítás érdekében.

A II. rendű terhelt védőinek indokai szerint

- a II. rendű és az V. rendű terhelt között az első fokú ítélet elleni fellebbezésben részletezettek szerint érdekellentét állt fenn, ami tükröződik a vallomásaikban,
- az érdekellentét észlelését mutatják az első fokú ítélet (az V. rendű terhelt vallomása „ellentétben állt a vádlott társai védekezésével is több pontban”) és a másodfokú ítélet (a „vádlottak védekezése annyiban teljesen egy irányba mutatott”) kitételei is,
- ennek ellenére az elsőfokú bíróság előtt a 2010. június 22-i tárgyalástól kezdve a két terhelt közös védőjeként járt el előbb dr. K. G. (171. számú tárgyalási jegyzőkönyv), majd dr. T. A. (225., 238., 281. tárgyalási jegyzőkönyvek).

2) Az V. rendű terhelt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontját megjelölve nyújtott be felülvizsgálati indítványt a bűnösség megállapítása miatt felmentés, másodlagosan enyhítés, harmadlagosan hatályon kívül helyezés és új elsőfokú eljárásra utasítás érdekében.

Az V. rendű terhelt indokai szerint

- a felrótt bűncselekményeket nem követte el, bűnösségének megállapítása és ezért a büntetése egyaránt törvénysértő,
- tényállási pontonként részletezően állította, hogy a felrótt bűncselekményekben játszott szerepe „beállított”, kétséget kizáróan nem bizonyított és iratellenes, ellene terhelő vallomást egy tanú sem tett, ő jogszerű ügyleteknél kívánt csak közreműködni, forgalomnövelő üzletkötés érdekében vette fel a kapcsolatot a sértettekkel, beszélte meg a találkozókat a sértettek és az I. rendű terhelt között és nyújtott segítséget az I. rendű terheltnek a szállításoknál, de nem volt tisztában azzal, hogy a B. T. Kft. nem képes és szándéka sincs a teljesítésre,
- a tényállás I. pontja kapcsán külön is kifogásolta, hogy G. A. tanú körözésre előkerült, mégsem került kihallgatásra, ami eljárási szabálysértés,
- fiktív számlák ugyan készültek, de neki nem volt tudomása arról, hogy az I. rendű terhelt ezeket az adóbevallás során használta felkerültek felhasználásra, így ő legfeljebb előkészületet követett el.

A Legfőbb Ügyészség a BF.547/2014/1. számú átiratában a II. rendű terhelt védőinek felülvizsgálati indítványát nem találta alaposnak, s ezért indítványt tett a támadott határozat tanácsulésen történő hatályában fenntartására.

A Legfőbb Ügyészség kifejtette:

- több terhelt érdekében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a

terheltek érdekei nem ellentétesek [Be. 44. § (4) bekezdés],
- az, hogy a terheltek érdekei ellentétesek-e, kizárólag a védekezésüknek, illetve a vallomásuknak a tartalma alapján dönthető el (BH 2009.200.), az érdekellentét megállapítására csak olyan súlyú érdekellentét ad okot, amely képes a védekezés hatékonyságát meggyengíteni, és az eljárás kimenetelét befolyásolhatja (EBH 2004.1114.),
- tehát az, hogy a terheltek vallomása nem mindenben egyezik, önmagában nem jelent érdekellentétet, mert érdekellentéthez olyan lényeges kérdésbeli ellentét vezet, amely a bűnösség megállapítása, a minősítés vagy a büntetéskiszabás szempontjából releváns, és ahol az egyik terhelt vallomása igaznak történő elfogadása a másik terhelt számára hátrányos jogkövetkezményekkel jár.

A Legfőbb Ügyészség kimutatta:

- a tényállás I. pontja kapcsán vallomásaik között csak az az ellentmondás, hogy a jászberényi étteremben a II. rendű terhelt szerint a IV. rendű terhelt, míg az V. rendű terhelt szerint a II. rendű terhelt adta át a vételárat az I. rendű terheltnek; ez az ellentmondás azonban nem lényeges, mert a II. rendű és az V. rendű terhelt egyaránt tagadta a bűnösségét, azt, hogy a sértett szövetkezetet megtévesztették volna, azaz vallomásaik egymást nem terhelőek,

- a tényállás II. pontja kapcsán vallomásaik között csak az az ellentmondás, hogy a hatvani étteremben ki volt még jelen, amikor mind a II. rendű, mind az V. rendű terhelt szerint a IV. rendű terhelt adta át a vételárat a távol maradt I. rendű terhelt helyett megjelent G. A.-nak; ez az ellentmondás sem lényeges, mert a II. rendű és az V. rendű terhelt vallomása egyebekben egyezik,

- a tényállás III. pontja kapcsán az V. rendű terhelt a bűnösségének elismerése mellett nem tett vallomást, így az a II. rendű terheltre nézve terhelő nem lehetett, a II. rendű terhelt pedig tagadta ugyan e pontot érintően is a bűnösségét, de részletes vallomást csak a tényállás I. és II. pontjait érintően tett, valamint bűnösségüket más-más fiktív számlák kiállítására miatt állapították meg,

- nincs érdekellentét az első fokú ítélet elleni fellebbezésben állítottal szemben azért sem, hogy K. G. tanú nyomozati vallomása szerint ő nem ismeri a II. rendű terheltet, ugyanis a tanúvallomást nem az V. rendű terhelt, hanem vele azonos nevű, de más személyi adatokkal rendelkező személy tette.

A Legfőbb Ügyészség tehát lényeges, valós érdekellentét hiányában szabályszerűnek találta, hogy a II. rendű és az V. rendű terhelt védelmében azonos védő járt el az elsőfokú eljárásban.

III.

A II. rendű terhelt védőinek felülvizsgálati indítványa nem alapos, míg az V. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa törvényben kizárt.

Az V. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa

A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja, azaz nem nyitja meg a ténybeli sérelmezés lehetőségét.

Felülvizsgálatban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] kötött. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. Tehát a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy felülvizsgálatban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján helye van felülvizsgálatnak, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor.

Ugyanakkor az V. rendű terhelt indítványa kizárólag olyan eljárásjogi indokokat hozott föl, amelyek nem szerepelnek a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában konkrétan és kimerítően meghatározott, a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések között.

Az indítvány valójában az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta a terhelt bűnösségének megállapítását - ami felülvizsgálatban kizárt.

A Kúria megjegyzi, hogy az V. rendű terhelt a bűnösségének hiányára hivatkozással jelölte meg törvénysértőnek a büntetést is, ettől eltérő konkrét indokot nem hozott föl.

A II. rendű terhelt védőinek felülvizsgálati indítványa

A II. rendű terhelt védői azt állították, hogy védencük és az V. rendű terhelt között az elsőfokú eljárásban érdekellentét állt be. Ennek eljárásjogi következménye a két terhelt közös (ugyanazon) védőjének a kötelező kizárása, s ha az elmarad, a védő nem

létezőnek tekintendő. A védő jelenléte a tárgyaláson kötelező volt, mert a II. rendű és az V. rendű terheltnek felrótt legsúlyosabb minősített csalás büntette két évtől nyolc évig terjedő, azaz öt évet elérő, sőt meghaladó tartamú szabadságvesztéssel büntetendő [Be. 46. § a) pont].

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor. A Be. 373. §-a (1) bekezdésének II.d) pontja szerint pedig hatályon kívül helyezést és új eljárásra utasítást maga után vonó ún. feltétlen (más megjelöléssel: abszolút) eljárási szabálysértés, ha a tárgyalás olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

A büntetőeljárás törvény engedélyével egyfelől egy terhelt érdekében több védő is eljárhat [Be. 44. § (2) bekezdés 1. mondat], másfelől több terhelt érdekében ugyanaz a védő is eljárhat azzal, hogy erre csak akkor van lehetőség, amennyiben a terheltnek érdekei nem ellentétesek [Be. 44. § (4) bekezdés].

A Legfőbb Ügyészség helytállóan mutatta be az ítélkezési gyakorlatot (EBH 2004.1114., BH 2009.200.). A terheltnek legalapvetőbb érdeke a velük szemben emelt váddal szembeni hatékony védekezés biztosítottasága, személyesen vagy védő útján [Be. 5. § (3) bekezdés 1. mondat]. A terheltnek érdekei azonban nem feltétlenül esnek egybe, a legkülönbözőbb okokból ellentétesek lehetnek, s az ellentét fakadhat például a védekezés módjából (hallgatás, tagadás, beismerés vagy ezek egyvelege), a felrótt elkövetésbeli szerepből (tettes, felbujtó, bűnsegéd) és az ellenük folytatott eljárással kapcsolatos más okból, de származhat eljáráson kívüli okokból is. A büntetőeljárás törvény csak az adott eljárásból fakadó ellentéteknek tulajdonít jelentőséget. Az ellentéteket a terheltnek vallomásaival juttatják kifejezésre. Az ellentétek a kihatásuk függvényében lehetnek több vagy kevesebb jelentőséggel bírók, avagy egyenesen közömbösek is. Amennyiben a terheltnek vallomásaiban megjelenő ellentét gyengíti az egyik vagy éppen valamennyi érintett terhelt védekezésének a hatékonyságát, az már olyan súlyú, amely kizárja annak a lehetőségét, hogy védelmüket ugyanaz a védő láthassa el.

A terheltnek ellentétes érdeke esetén közös (ugyanazon) védő a Be. 44. §-ának (4) bekezdésére figyelemmel eleve el sem járhat, ha pedig a terheltnek érdeke az eljárás menetében válik ellentétessé, a bíróság hivatalból köteles határozni (BH 2004.456.) a Be. 45. § (1) bekezdése c) pontjának 2. fordulatainak megfelelően a közös (ugyanazon) védő kizárásáról, merthogy érdeke a terheltnek

érdekellentéte következtében a terheltek érdekével ellentétessé alakul.

A Kúria maradéktalanul egyetértett a Legfőbb Ügyészség kimutatásával, miszerint a II. rendű és az V. rendű terheltek között releváns érdekellentét nem alakult ki, s ezáltal a II. rendű terhelt védőinek felülvizsgálati indítványa nem bizonyult megalapozottnak.

A bemutatottak folyamatoként a Kúria - a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata szerint tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulatának megfelelő összetételben eljárva - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt és a megtámadott határozatot - a Be. 426. §-ának megfelelően - hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. október 15.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő
Bné